

A función de control no Parlamento de Galicia

Bronfman Vargas, Alan J.

Universidade de Santiago de Compostela/Parlamento de Galicia, 2003, páxs. 342

“O grande problema do Parlamento de Galicia é precisamente que non está integrado por representantes dos cidadáns, senón por representantes dos partidos” (p. 308). Esta afirmación do doutor Bronfman –intelectualmente provocadora e, a primeira vista, mesmo incoherente dende a perspectiva democrática–, sitúanos fronte a unha dobre cuestión que, non por examinada e debatida na ciencia política ata case converterse nun lugar común, perde interese político e científico nos nosos días: a partidocracia e a crise da representación política. En efecto, así é. Hoxe os partidos políticos dominan case completamente a actividade parlamentaria en detrimento do parlamentario individual e da vitalidade e eficacia da propia institución parlamentaria. É indiscutible que este dominio lle afecta ó desenvolvemento das funcións parlamentarias (representativa, lexislativa, deliberante, etc.).

Precisamente, o obxecto principal deste traballo consiste en examina-la función de control, é dicir, o labor de fiscalización exercido pola institución parlamentaria sobre o poder executivo neste contexto partidocrático. O lector atopará, en algo máis de trescentas páxinas, unha rigorosa e pormenorizada investigación sobre esa función, quizais a máis importante das actuais asembleas parlamentarias, referida ó noso Parlamento, que vén de cumprir dúas décadas de funcionamento.

Agora ben, a pesar da concreción do obxecto de estudio, non é un traballo de investigación que ofrezca un exclusivo interese galego; nada máis lonxe da realidade xa que contén, a modo de pórtico, unha alínea que aborda cuestións

relacionadas coa influencia dos partidos políticos na vida parlamentaria, a fonda transformación sufrida pola representación política na súa versión liberal caracterizada pola vixencia do mandato representativo, que foi substituído polo mandato imperativo dos partidos, o papel dos representantes populares (na práctica, unha sorte de delegados dos partidos), a función das eleccións nos nosos sistemas políticos, etc. En resumo, está inzado de suxerentes e profundos temas vencellados coa cerna das nosas actuais democracias.

O doutor Bronfman non se limita a realizar unha análise xurídico-formal ou normativa, aínda que lle presta grande atención a estes elementos dada a súa formación xurídica. Dende un enfoque realista e descritivo, tenta pór ante os nosos ollos os problemas prácticos de raíz política que lastran a actividade parlamentaria e ofrece posibles solucións que, na súa meirande parte, consisten en reformas regulamentarias ou legais. En numerosos traballos, esas disfuncións fican ocultas debaixo de moreas de datos e estatísticas (número de comparecencias, preguntas e interpelacións realizadas e respostas proporcionadas polo executivo) ou de análises meramente legais e regulamentarias. Isto é así porque a investigación está guiada por preguntas tales como: ¿existe un control parlamentario efectivo, verdadeiro, real sobre o Goberno galego? ¿cales son os factores que impiden ou dificultan o seu desenvolvemento efectivo? ¿que medidas son viables para corrixi-las disfuncións observadas?

En relación coa metodoloxía, tamén é destacable o enfoque comparativo empregado que conduce ó autor a examina-la función de control noutros parlamentos europeos tanto estatais (Congreso dos deputados, a Cámara dos comúns, Bundestag, etc.) como rexionais ou subestatais (Parlamento escocés, o bávaro, o andaluz ou o catalán, etc.) no marco de sistemas parlamentaristas, agás o caso presidencialista dos Estados Unidos e as referencias ó Congreso norteamericano. O elemento comparativo merece ser salientado porque enriquece de xeito notable o contido da obra e incrementa o seu interese, á parte de trazar un cadro contextual axeitado no que localiza-lo noso Parlamento. En xeral, salvo honrosas e contadas excepcións, desa análise comparada a conclusión que se obtén é que a función de control parlamentario é feble, aínda que é necesario diferenciar entre os sistemas parlamentaristas e os presidencialistas. Á súa vez, dentro dos primeiros, debemos distinguir entre os parlamentarismos con partidos fortes (disciplinados internamente) daqueles que contan con formacións políticas febles. Deste xeito, a afirmación coa que iniciamos estas páxinas é predicable, con matices e algunha excepción, da maioría das asembleas parlamentarias do noso contorno político. En consecuencia, o Parlamento galego non se arreda desa pauta xeral e é encadrable nos parlamentarismos con partidos fortes.

¿Que factores explican ese predomino dos partidos políticos? Se deixamos á marxe as transformacións dos propios partidos (partidos de masas, partidos cacht-all-party, etc.), os factores de índole legal posúen un considerable peso. Por exemplo, a previsión de listas pechadas e bloqueadas fortalece as organizacións dos partidos que determinan quen será candidato (a carreira política do candi-

dato ou deputado depende da relación co partido, non cos seus electores); o financiamento público vai destinado exclusivamente a esas organizacións, non ós candidatos ou representantes ou á preponderancia outorgada ós grupos parlamentarios no desenvolvemento da vida interna do Parlamento que despraza de xeito absoluto ó deputado. Doadamente observarase que estes factores son froito de decisións políticas, non da práctica política, e polo tanto modificables. No caso español e no galego, a introducción destes elementos procurou configurar partidos fortes para acadar estabilidade e gobernabilidade (o caso presidenciaalista norteamericano é o contrario xa que logra esas metas con partidos febles).

Sen embargo, a meirande parte deste traballo, en concreto, os capítulos terceiro, cuarto e quinto, está dedicada ó exame detallado dos diferentes instrumentos de control empregados no Parlamento galego; a saber: moción de censura e cuestión de confianza, comisións parlamentarias, preguntas, interpelacións, requirimentos de información, comparecencias, proposicións non de lei e os debates xerais. O autor repasa polo miúdo a súa regulación xurídica e analiza o funcionamento práctico de cada un deles. Así, de xeito exemplificativo, estudia a moción de censura e critica o seu carácter constructivo que considera innecesario, dada a disciplina dos partidos, e dado tamén que resulta negativo para o desenvolvemento político do Parlamento. Por iso, defende a eliminación da constructividade e do *quorum* de aprobación como fórmula de revitaliza-la institución parlamentaria.

Un interesante e suxestivo aspecto ó que se alude nesta obra é a relación entre os medios de comunicación e o Parlamento. En xeral, os primeiros son unha sorte de substituto da Cámara pois o Executivo emprégaos para exporlles directamente ós cidadáns o seu parecer ou posicionamento sobre diversos aspectos, eximíndose, en termos políticos, da obriga de render contas a través dos instrumentos de control. As forzas políticas da oposición tamén optan por esa vía pois é a que lles permite obter máis réditos electorais. Isto é debido a que as actividades de control parlamentario sobre a Xunta exercidas mediante eses instrumentos (preguntas, interpelacións, comisións parlamentarias, comparecencias, etc.) espertan pouco interese entre os medios e, en consecuencia, son case descoñecidas polo electorado.

Conectada coa anterior cuestión está a da publicidade das actividades de control. Por exemplo, no Parlamento de Galicia as sesións das comisións parlamentarias fanse a porta pechada (non queda constancia escrita dos seus debates), se ben coa posibilidade de asisti-los xornalistas. Neste senso o autor propón a ampliación da publicidade destas actividades parlamentarias, así como o seu axeitamento ás circunstancias actuais para facelas atractivas ós medios de comunicación e, en última instancia, ós cidadáns. En concreto, o emprego das novas tecnoloxías como Internet (a pobreza de contidos da actual páxina do Parlamento é abraiante) ou a retransmisión dos debates ou comparecencias parlamentarias poderían axudar a esperta-lo interese dos electores e a revitaliza-lo Parlamento.

En definitiva, este traballo é unha notable contribución ó esclarecemento da nosa realidade política e vén encher parcialmente un baleiro doutrinal e bibliográfico. Orixina serios interrogantes sobre o sentido e o papel dos parlamentos e sobre a representación política nos sistemas democráticos do século XXI, pero non é unha obra pesimista respecto do seu futuro. O autor defende a reforma de certos elementos institucionais que fortalezan a posición política do Parlamento, en especial, nos sistemas parlamentaristas.

Celso Cancela Outeda

*Profesor de ciencia política e da administración
Universidade de Vigo*